

לבן של ישראל

עלון חודשי לחיזוק הציפיה והכמיהה לשיבת האדון אל היכלו בבנין בית מקדשנו

בדרך תורתנו הצרופה ♦ גליון מס' 1 אב תשע"ז

דבר העורך

תנה בני לבך לי

תקווה עמוקה, מפעמת בלבבות כולנו, שעד יום ג' הקרוב, ט' באב תשע"ז, נזכה ונראה בישועת ה' ויקים בנו ההבטחה האלוהית "וצום החמישי... יהיה לבית יהודה לששון ולשמחה ולמועדים טובים".

חלילה וחס אם בעוה"ר טרם נזכה לראות בנחמה המיוחלת, נשב על הארץ ונקונן יחדיו, כל בית ישראל בכל מקומות מושבותם, אבלים וכאובים, דאובים ודווים, על החסרון הגדול והנורא האופף אותנו זה 1949 שנה, למן אותו יום מר ונמחר בו העולם חשך בעדנו ונפלה עטרת ראשינו בחורבן בית חיינו ושריפת בית אלוהינו.

אהה!! כבר קרוב לאלפיים שנה חלפו... ועדיין לא נושענו...

קרוב לאלפיים שנה, בהן עברה אומתנו הקדושה תקופות נוראות וקשות, גזרות ורדיפות, טבחיות ושמידות, סבל אחר סבל ועינוי אחר עינוי שלא יוכל העט לתארם, נחלי דמעה ונהרות דם נשפכו בחוצות בהיותנו טרף לשיניהם של אומות רשע וגוי אכזר. בוודאי רדיפות אלו וכל רבבות הנטבחים על קדושת שמו ית' בכל שנות גלותנו, נכללים בקינת ירמיהו הנביא על הרוגי החורבן: "מי יתן ראשי מים ועיני מקור דמעה ואבכך יומם ולילה את חללי בת עמי".

ואמנם, כל התלאה אשר מצאתנו, הינה תוצאה ישירה של חורבן בית אלוהינו. וכמאמר רבותינו ז"ל (סוטה מח ע"א): "רבן שמעון בן גמליאל אומר העיד ר' יהושע מיום שחרב בית המקדש אין יום שאין בו קללה". ושם (מט ע"א): "אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו".

הנה כי כן, כל הצרות ההווים בעולם, כל סבל וכל מצוקה, הינם ענפים היוצאים מן השורש.

והשורש אחד הוא: אין האדון בביתו! אין המלך בהיכלו! אין השכינה שורה בישראל כבימי קדם! אין החיבור בין ישראל לאביהם שבשמים עומד על מתכונתו!

וכמו לב האדם, כאשר הוא אינו פועל כראוי כל האיברים נפסדים. הם מתנוונים, חסרים את היניקה, את זרימת החיים המעמידה את כל קיומם.

רופא מומחה ייטיב לטפל בחולה אך ורק כאשר יידע לטפל בבעיית הלב ויפנה אל שורש הבעיה. לעומת זאת רופא סכל שאינו פונה לשורש, לשווה יחבוש תחבושות ויסוך במשחות אך לא יעלה ארוכה מן השורש.

בבואנו להתאבל על החורבן, אל לנו להדמות אל רופא סכל זה. הגם כי נותנים אנו מקום וביטוי לצרות שאפפנו ולשאר חסרונות גשמיים המציקים ומעיקים, אולם כל אלו כביטוי לחסרון האמתי - בו עלינו להתמקד.

(המשך בעמ' הבא)

ענין המקדש והשראת השכינה

ליקוט מדברי רבינו הגר"א

"עיקר עולם הבא הוא להשיב הנפש למקורה, להדבק בשכינה. ובודאי יותר טוב מזה, כשהשכינה דבוקה למטה, כאשר היתה כוונת הבריאה כידוע... ושכנתי בתוכם". [שה"ש א, ג]

* *

"אין מזכירין את השם (ככתיבתו) כי אם במקדש' (כדתנן סוטה לו ע"ב, לח ע"א, תמיד לג ע"ב) דאין שם העצם מתגלה כי אם בשכינה, כמ"ש (חבקוק ב, כ) וד' בהיכל קדשו, ...ששם מתגלה השכינה ושם אור השכינה". [ליקוט סוף ב"א מ:]

* *

"אף ערשינו רעננה' (שה"ש א, טז). 'ערשינו' שהוא מקום החיבור, פרוסה ומרווחת כעץ שהוא רענן, רחב מאד, ויכולין לישב תחתיו. קאי על בהמ"ק, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (אבות ה, ה) 'לא אמר אדם צר לי המקום שאלין בירושלים'. והענין, שמקום ההתחברות עמך היתה מרווחת מאד". [שה"ש א, טו]

* *

"בא וראה כמה היה מפואר ונכבד הבנין, שהיה לו כמה גרים מסייעין, וכל הרוחות והשדים, וגם האבנים בעצמם הושיבו את עצמן, ואעפ"כ נמשך עד ז' שנים, והכתוב העיד שלא היה מתעצל בבנינו". [מלכים ו, ז]

* *

"אדמתכם' - הוא בהמ"ק, כמו שנאמר (שמות כ, כא) 'מזבח אדמה', וכמו שנאמר (בראשית ב, ז) 'את האדם עפר מן האדמה', אמרו חז"ל (ב"ר יד, ט) מלמד שבראו ממקור בהמ"ק. וכמו שעיקר חיות האדם הוא מן האדמה, כן היה עיקר החיות מבית המקדש". [ישעיה א, ז]

* *

"הצואר הוא בית המקדש, כמו שכתוב (שה"ש ד, ד) 'כמגדל דוד צוארך [בנוי לתלפיות] אלף המגן כו'. ואם נחתך הצואר, מת האדם, כן בחורבן בית המקדש 'כמתי עולם'. [יהל אור, ז"ח מ"ח ע"ג ד"ה שארי במזרח]

* *

"עצבון הוא מום... וכל אשר מום בו לא יקרב למקדש. ולכן כל הנכנס למקדש צריך שמחה". [תיקו"ז סו ע"א ד"ה דאיהן]

* *

"...אין פחד בשבת, שמאיר עלמא דחירו, 'סוכת שלום'. וכן הוא בזמן בית המקדש אפילו בחול... [תיקו"ז פא. ד"ה ביה]

* *

"בית המקדש היה 'עינו של עולם', שכל העולם צופות שם, ומשם עולה התפילה". [תיקו"ז נו. ד"ה וכל עננין]

* *

"מה שמגדלים ומפארים בית אלהינו, לא לאורה ולא לתפארתנו הוא צריך, אלא כשמגדלים ומפארים הבהמ"ק שיהיה מעולה על כל הבתים, תפול אימתה ופחד על כל הרואים, ומפרסמים לשם ולתפארת לכל הארצות... וזה (דה"א, א, כב, ה) 'להגדיל למעלה לשם ולתפארת לכל הארצות'. [דה"א, א, כב, ה]

* *

"בנין הראשון, על ידי שהיה מעשה בני אדם, חרבה, כמ"ש 'אם ד' לא יבנה בית, שוא עמלו בוניו בו'. אבל בנין לעתיד, שיבנה ד', לא תחרב לעולם". [תח"ד מג ע"א ועיין תיקו"ז כ"ח ע"א]

אבלות אמתית היינו, לפנות אל הלב, לכאוב את היעדר הקרבה וחסרונו הקשר בינו לבין ית' - להיות המקדש חרב. לדאוב על יחס האהבה שעוצמתה לא באה לביטוי, באין מקום החיבור קיים.

אותה 'בתולה' - 'החגורה שק על בעל נעוריה' - הידועה לנו מסוף הקינות, אינה בוכה ומתייפחת על אי אלו 'מזומנים' שיחסרו בארנקה. היא מייללת, מיבבת וגועה בבכי תמרורים, על חמדת לבבה אשר נפשה יוצאת אליו לדבקה בו. ליבה הרצוצ שותת דם על ברית אהבת הנצח הכרותה בינה לבין בעל נעוריה שנגדע ואיננו...

נכון. גם כאשר המזומנים יחסרו באמתחתה, ישובו ויתקשרו עיניה בדמעות. ברם לא על הממון החסר, אלא משום שהנה לה שוב תזכורת כואבת ומייסרת על אהובה ומחמד נפשה אשר חשק בה בחשקת עולמים ועתה הותירה בודדה וכאובה...

זוהי אפוא סיבת אבלותנו. הלב... הלב שחסר...

ליבן של ישראל שחסר את הקשר המפעם בקרבו.

חסרים אנו את החמצן לנשמתנו. חסרים אנו את ההטבה וההשפעה האלוקית ללא גבול וללא מדה. חסרים אנו את המעלות הרוחניות הכבירות, האדירות והעצומות שכל ינקתן היא ממקור החיבור האלוקי. ואם אין חיבור, אין שפעת השפע.

ובמשפט אחד: חסרים אנו את השראת השכינה!

שכן זו עניינה של השראת השכינה - השפעה אלוקית בקרבנו, הבאה ע"י חיבור בין כנסת ישראל לאביהם שבשמים.

לשם כך ורק לשם כך ברא הקב"ה את עולמו. "מיום שברא הקב"ה את העולם נתאוה לדור עם בריותיו בתחתונים" (מדרש רבה במדבר פרשה יג פסוק ו).

וכי צריך הוא ית' מעון למגורים, הן השמים ושמי השמים לא יכלכלוך.

ברם כך קבע רצונו העליון להיטיב לבריותיו הטבה אין סופית, בעבור זה בחר בנו להיות לו לעם סגולה ונתן לנו תורה ומצוות, וכמידת מעשינו כך משפיע לנו אור אלוקי נצחי שעניונו ועידונו גדול מכל העידונים שיכולים להימצא.

שמה תאמר, וכי בכלל אפשרי הדבר?

הלא יש כאן ניגוד מערכות קוטבי בין 'שמים' ל'ארץ', האור האלוקי כל כולו עניין שמימי לגמרי, נשגב מכל רעיון ותפיסה ארצית. ואנו, שוכני בתי חומר חיים ח"י חומר בארץ שכולה חומר?

ברם מקום אחד יש המחבר בין שמים לארץ - מקום מקדשנו ותפארתנו. כמו הנשמה הרוחנית השוכנת בתוך גוף חומרי, שגוף זה מהווה בעצם כלי לנשמה המחיה אותו, כן חפצו ית' שאורו הגדול ישכון בתוך לבנו אנו ושיהיה ללבנו כלי קיבול להשכנת והשראת אור שכינתו. בכך, בעצם, דר הוא בתוכנו.

הוא אשר אמרנו: את הלב... את הלב שלנו הקב"ה מבקש...

לא די לו, כביכול, בלבנו של פלוני אי שם ולבו של אלמוני במקום אחר, אלא את כל הלבבות כולן רוצה הקב"ה!

את כל הלבבות שיהפכו להיות לב אחד - לבן של ישראל!

לב אחד גדול שכולו אהבה, כולו כמיהה לקבלת האור האלוקי!

לשם כך הוא בחר לו מקום, שיהיה משכנו של הלב גדול הזה, זהו מקום מקדשנו. שם מתהווה החיבור המוחלט בין המשפיע ובין המקבל.

חיבור שנעשה מתוך אהבה הדדית שאין כדוגמתה בעולם, כשמצד האחד לבנו אנו - המקבל, ומן הצד השני, כביכול, לבו שלו - המשפיע. והלא גם הוא ית' לבו שוכן במקום זה, הן מקרא מלא הוא: "והיו עיני ולבי שם כל הימים"

זהו שורש עניינו של הבית הגדול והקדוש. בית שלא רק בנוי בעוז הדר תפארה אלא מצרוף הלבבות יחדיו. הבית הזה - הוא הוא לבן של ישראל!

ואלו הדברים אשר דיבר רבינו הגר"א:

"ועשו לי מקדש ושכנתי בתוכם". פירוש, בתוך ישראל, כמו שכתוב תלפיות וכו' כי שריית השכינה היתה בתוך לב בני ישראל, רק שהם צריכים מקום מיוחד להתכנס כל הלבבות יחד, ולכן בחר מקום מובחר בארץ שם הוא מוכן שתשרה שכינה בישראל, ואיך יתייחדו כל הלבבות של כל ישראל ביחד, ע"כ ציוה הקב"ה ויקחו לי תרומה וכו' אשר ידבנו לבו וכו' וכל אחד התנדב כפי נדבת לבו על המשכן ונתחברו שם כל הלבבות" [פי' הגר"א שה"ש א' יז].

"אמר רב יהודה אמר רב, כך היה מנהגו של רבי יהודה ברבי אילעי ערב תשעה באב מביאין לו פת חריבה במלח ויושב בין תנור לכירים, ואוכל, ושותה עליה קיתון של מים, ודומה כמי שמתו מוטל לפניו" (תענית ל ע"א)

הנושא של המקדש איננו אך ליום אחד בשנה, ברם יום זה הוא בבחינת מתו מוטל לפניו. זהו היום בו כל בית ישראל נעטפים ביגון ואבלות מקוננים וסופדים כאדם אשר מת לו אהובו הקרוב אליו. אולם חלילה לנו לצאת מתשעה באב ולגנוז אי שם את היחס הנדרש מעמנו לנושא המקדש והשראת השכינה. בוודאי לכל אחד, מי יותר ומי פחות, ישנם רגעים ביום תשעה באב שהנושא מכה שורש אל הכרתו, רגעים של התעוררות הלב, אל לנו להניח להתעוררות זו לדעוך במעבר החד לחיי השגרה. אדרבה, נעצים את הכמיהה לראות מהרה בתפארת עוזו. נוסיף ונלבה את ניצוץ הקודש שנדלק בנפשנו פנימה ונטמיע בקרבנו את דרישת הלב לבנין בית חיינו, את הדרישה לגילוי כבוד שמים ולחיבור השלם של כנס"י עם קב"ה, נחדד בהכרתנו את האמונה, הבטחון והתקווה שדבר אחד מדבריו המסורים בידי עבדיו הנביאים, אחור לא ישוב ריקם.

דרישת הלב זו, נחוצה היא עד מאד. כך לימדונו חז"ל (ילקוט שמואל, רמז קו): "רשב"י אומר, בשלשה דברים מאסו ישראל בימי רחבעם, במלכות בית דוד ובמלכות שמים ובבהמ"ק. הה"ד אין לנו חלק בדוד - זו מלכות שמים, ולא נחלה בבן ישי - זו מלכות ב"ד, איש לאהלו ישראל - ולא לבהמ"ק.

אמר ר"ש בן מנסיא אין מראין סימן גאולה לישראל עד שיחזרו ויבקשו שלשתן, הה"ד (הושע ג, ה) אחר ישובו בני ישראל ובקשו את ד' אלוהיהם - זו מלכות שמים, ואת דוד מלכם - זו מלכות בית דוד, ופחדו אל ד' ואל טובו - זה בנין בית המקדש."

וכך אמרה תורתנו הק' "לשכנו תדרשו ובאת שמה" (דברים יב, ה). בפסוק זה למדנו, כי בכדי לזכות להשראת השכינה, יש לנו להביע דרישה. כך מצינו גם בחז"ל (סוכה מא ע"א) "ציון היא דורש אין לה" - מכלל דבעיא דרישה".

ובספרי (ראה ח) נאמר: "דרוש על פי הנביא. יכול תמתין עד שיאמר לך נביא, ת"ל לשכנו תדרשו ובאת שמה, דרוש ומצא ואח"כ יאמר לך נביא, וכן אתה מוצא בדוד וכו'".

כלומר, קודם מגיעה הדרישה מצדנו, ולאחריה מגיע הגילוי האלוקי. שכן יושב בשמים מצפה לראות את מידת חפצנו בקרבתו והיותו בתוכנו, וכשאנו אכן דורשים זאת, ומגלים בפניו מאווינו שיבנה מקדשו וישרה שכינתו בקרבנו, או אז מעוררים אנו את הרצון העליון והקב"ה שולח את גואלנו.

ומה עוד, שלעת כזאת אשר עינינו רואות כי רגשו גויים ולאומים יהגו ריק סביב ענין מקום מקדשנו, ואין אתנו יודע עד מה, להיכן הדברים מוליכין ומה פעל א-ל. וכמו"כ הרבה מסימני הגאולה כבר נתקיימו בדורות האחרונים, חובתנו אפוא בשעה זו בענין המקדש, אחת היא, להראות לפנינו ית' את לבנו, כמיהתנו וחפצנו. דרישת הלב - היא היא הפעולה שתישא את הפרי המיוחל. הצימאון הפנימי וחמדת הלב הוא שיעורר איתערותא דלעילא ותשוב ותתעורר האהבה הקדומה.

זהו היעד וזו המטרה שהצבנו בהוצאת עלון חודשי זה, לבאר ולשנן אל לבנו עניינו ומהותו של בית אלוקינו, מתוך המקראות, מדברי חז"ל ומדברי חכמי הדורות. לחדד את עוצם חשיבות דרישת הלב. ולהלהיב נפשותינו בתשוקה ובערגה לבניו השלם. ויה"ר שחפץ ה' בידנו יצליח.

בבואנו לעסוק בנושא כה חשוב ומרכזי - דרישת המקדש, חובה עלינו בזאת להשמיע קול חד וצלול כנגד מיעוט של טועים אשר לא ידעו לעשות הבחנה ברורה בין הדרישה הרצויה והמתבקשת לבין פעולות שיש בהן מכשול ואיסור, בכך שמעפילים לעלות להר בית ה'. הן פשוט לכל בעל דעה ישראל, שנותן התורה ששיכן שמו בבית הזה, אינו חפץ בפעולות שיש בהן עזות מצח וזלזול בוטה מאין כמותו בכל חכמי תורתו הק' בדור זה ובדור שעבר, שכולם כאחד מקצה לקצה הביעו התנגדות נחרצת לכך, שלא מצאנו כדוגמתה בנושאים אחרים. ברור אפוא, כי בעת שאיסורם קיים ועומד, כל רגל הדורכת בהר, בו בעת היא בעצם דורכת על ראשם ותורתם של כל חכמי ישראל הללו, והומסת ברגל גסה את סמכות שלטון ההלכה. רמיסה שכזו בוודאי היא בכלל "מי ביקש זאת מידכם רמוס חצרי".

כידוע, גזירת איסורם נבע מגודל האחריות לכלל ישראל, שאף אם יהיו שיטענו כי יודעים הגבולות ומקפידים על טבילה כדן, הרי ששאר בית ישראל, בוודאי יבואו לידי מכשול באיסור טומאת מקדש וקדשיו. את המימד על עוצם חומרת איסור טומאת מקדש, מקבילים אנו מן האמור בתוספתא (שבועות, א, ב) שיש חומר בדבר יותר מכל חטאים שבתורה ונלמדת חומרתו מ' מקומות. א. שכל העבירות מתכפרות בשעיר אחד, ולחטא זה נצרכים ל"ב שעירים. ב. שעל חטא זה צריך כפרה בכל חודש וא"א להמתין ליוה"כ, משא"כ בשאר חטאים שיוה"כ הוא שמכפר.

ובעצם הנושא של פעולה מעשית בענין המקדש, אין לנו אלא דברי הגר"א (בתיקו"ז ע, וכן צ"ה) שלגבי המקדש יש את נושא ג' שבועות. וכפי שמסיים שם: אלא שמושבעין שלא יצאו מאלהים לבנות בהמ"ק שושנה דלעילא עד שיבואו. ואמנם תלמידי הגר"א באה"ק, שע"פ הוראות רבם פעלו פעולות עצומות ונשגבות ונקטו צעדים חסרי תקדים בענין בנין ירושלים וישוב א"י ואף לא נרתעו מלהיכנס בסכנות, נמנעו מלנקוט כל צעד בענין המקדש. ואכמ"ל בדבר רק נציין בקוצר כי העולה אכן מכתבי הגר"א ובמסורת תלמידיו, שישנה הנהגת משיח בן יוסף, וישנה הנהגת משיח בן דוד. הנהגת מבי"א אין הכוונה רק לאיש האמור להיות מבי"א אלא לכלל התקופה הנקראת תקופת מבי"א, המקבילה לתקופת עקבתא דמשיחא, והיא סוללת דרך למבי"ד, ובעת זו התקדמות שלבי הגאולה מחופים בערלה, שיש להסירה, כאשר כריתת הערלה הסופית תיעשה ע"י מבי"ד. כמו"כ בתקופה זו, ישוב א"י ובנין ירושלים, הם מהדברים המעוררים חזרת השכינה לציון, ובפרט ע"י תיקון הדברים שגרמו חורבן ירושלים. לעומת זאת ענין המקדש עצמו שייך למשיח בן דוד, שבהנהגת מבי"ד אין התערבות מעשית מצדנו. ואמנם ודאי מוטלת עלינו חובת השיתוף ע"י הדרישה והחפץ, בכך שנושאים אנו עינינו למקום הזה והוא פסגת מאויינו, וע"י כמיהתנו לגילוי כבודו ית' ולבנין ביתו, בזה מעוררים אנו רצונו ית' לשוב ולגאלנו גאולה שלימה.

והנה פשוט הדבר, כי המקום הקדוש הזה שייך הוא בשייכות נצח אך לזרע סגולתו לבדם, קשורים אנו אליו בטבור נשמותינו בקשר עמוק בל ינתק, ובוודאי כל ירא ה' לא יעלה על דעתו צל מחשבה כאילו זרע ישמעאל המה בעלים על בבת עינו של הקב"ה, מחשבה כזו לא תכרינה תורתנו הק' ואינה אלא מלהגי הבל טומאת התקשורת ורשעי ישראל שונאי התורה, שלא ידעו ולא יבינו עוצם קדושת המקום ותוקף אדירות חיבורו לעם הקדוש כתרי דלא מתפרשי לעולם. הלא כך לימדתנו התורה כי ג' מקומות נאמר בהן שנקנו בכסף, למען לא יוכלו הגויים לערער על כך בשום ערעור, ואחד מהם הוא מקום המקדש. ובוודאי הלב מתפלץ מראות כיצד נועצים בני השפחה טלפי טומאתם בלב החי - ליבן של ישראל, ומכריזים מלחמתם תדיר כנגד הקדושה במקום שהוא לב לבו של הקדושה.

אולם זאת ידענו, כי גם במלחמה פועלים אך ע"פ שיקול דעת תורני ואחראי. הן גם במלחמת מצווה בוודאי לא נוקטים בפעולות ללא הבחנה אלא נדרש שיקול רב לפני נקיטת צעד שלהדיא גודע ח"י אחרים. והעולים הרי סו"ס לא נפש עצמם מוסרים כ"י-אם נפש זולתם. וכל עוד אין הוראת חכם מובהק בדבר, מי הוא אשר יטול עטרה לראשו להכריע בעצמו על דם רעהו. לעת כזאת, הדבר שבוודאי נכון, הוא הפניה מעמקי לבב, והתעוררות תשוקת הכמיהה. כל פעולה אחרת, בוודאי כזו הנעשית שלא כדת, פסולה היא מלבוא לפני ה'. ויה"ר שתמלא הארץ דעה את ה' ונראהו עין בעין בשובו אל נוהו.

מיום שחרב בית מקדשנו... ליקוט מתלמוד בבלי

וא"ר אלעזר מיום שחרב בית המקדש ננעלו שערי תפלה שנאמר גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי ואע"פ ששערי תפלה ננעלו שערי דמעה לא ננעלו שנאמר שמעה תפלתי ה' ושועתי האזינה אל דמעתי אל תחרש [ברכות ל"ב ע"ב]

וא"ר אלעזר מיום שחרב בהמ"ק נפסקה חומת ברזל בין ישראל לאביהם שבשמים שנא' ואתה קח לך מחבת ברזל ונתתה אותה קיר ברזל בינך ובין העיר. [שם]

הכי אמר ר' יוחנן מיום שחרב בית המקדש נגזרה גזירה על בתיהן של צדיקים שיחרבו שנאמר באזני ה' צבאות אם לא בתים רבים לשמה יהיו גדולים וטובים מאין יושב ואמר ר' יוחנן עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירין לישובן שנאמר שיר המעלות לדוד הבוטחים ביי"י כהר ציון מה הר ציון עתיד הקדוש ברוך הוא להחזירו לישובו אף בתיהן של צדיקים עתיד הקב"ה להחזירין לישובן [ברכות נח ע"ב]

דאמר רפרם בר פפא א"ר חסדא מיום שחרב בהמ"ק לא נראית רקיע בטהרתה שנאמר אלביש שמים קדרות ושק אשים כסותם [ברכות נט ע"א]

ואמר רבי ירמיה בן אלעזר מיום שחרב בית המקדש דיו לעולם שישתמש בשתי אותיות שנאמר כל הנשמה תהלל יה הללויה [עירובין יח ע"ב]

תניא א"ר אלעזר בן פרטא מיום שחרב בית המקדש נעשו גשמים צימוקין לעולם [תענית יט ע"ב]

רשב"ג אומר העיד ר' יהושע מיום שחרב בהמ"ק אין יום שאין בו קללה ולא ירד הטל לברכה וניטל טעם הפירות ר' יוסי אומר אף ניטל שומן הפירות ר' שמעון בן אלעזר אומר הטהרה נטלה את (הטעם ואת) הריח המעשרות נטלו את שומן הדגן וחכמים אומרים הזנות והכשפים כילו את הכל [סוטה מח ע"א]

אמר רבא בכל יום ויום מרובה קללתו משל חבירו [שם מט ע"א]

ת"ר ר' פנחס בן יאיר אומר משחרב בהמ"ק בושו חברים ובני חורין וחפו ראשם ונדלדלו אנשי מעשה וגברו בעלי זרוע ובעלי לשון ואין דורש ואין מבקש ואין שואל על מי לנו להשען על אבינו שבשמים ר"א הגדול אומר מיום שחרב בית המקדש שרו חכימא למהוי כספריא וספריא כחזניא וחזניא כעמא דארעא ועמא דארעא [שם]

אמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש לא הוגשמה רוח דרומית שנאמר ויגזור על ימין ורעב ויאכל על שמאל ולא שבעו וכתוב צפון וימין אתה בראתם ואמר רפרם בר פפא אמר רב חסדא מיום שחרב בית המקדש אין הגשמים יורדין מאוצר טוב שנאמר יפתח ה' לך את אוצרו הטוב בזמן שישראל עושין רצונו של מקום וישראל שרויין על אדמתם גשמים יורדין מאוצר טוב בזמן שאין ישראל שרויין על אדמתם אין גשמים יורדין מאוצר טוב [בבא בתרא כה ע"ב]

תניא אמר ר' ישמעאל בן אלישע מיום שחרב בית המקדש דין הוא שנגזור על עצמנו שלא לאכול בשר ולא לשחות יין אלא אין גוזרין גזרה על הצבור אא"כ רוב צבור יכולין לעמוד בה [בבא בתרא ס ע"ב]

כדר' יצחק דא"ר יצחק מיום שחרב בית המקדש ניטלה טעם ביאה וניתנה לעוברי עבירה שנאמר מים גנובים ימתקו ולחם סתרים ינעם [סנהדרין עה ע"א]

א"ל רב אחא לרב נחמן בר יצחק מיום שחרב בית המקדש אין שחוק להקב"ה [ע"ז ג ע"ב]

לקבלת הגליון במייל,

ולכל ענייני הגליון וכן לתרומות והנצחות:

5777lsy@gmail.com

געגועים

געגוע - - מהו?

תשוקה עזה, לראות מישהו או משהו. כמיהה וכיסופים להיות בקרבתו.

כיצד הוא נולד - הגעגוע?

געגוע, הינו תוצר מובהק ופועל יוצא של - אהבה הדדית!

כאשר נרקמת אהבה בין ב' צדדים, אהבה אמיתית שאינה תלויה בדבר וכל צד רוצה בצד שכנגדו, לא עבור אהבת עצמו אלא מתוך אהבה כנה לזולתו, אזי אהבה שכזו חודרת לחלק הכי עמוק שבלב וממלאת כל פינה שבנפש.

כל ריחוק ממצב האהבה, יוצר את הגעגוע. כלומר, את הכמיהה הפנימית העמוקה לחזור אל רגעי עינוג הנפש ועידון הנשמה, הצמאה לשוב ולרוות עוד מדשן האהבה.

אולם ב' מיני געגועים הם. יש געגוע אל העבר, ויש געגוע אל העתיד.

געגוע אל העבר, הינו לידיד אהוב נפש, צמוד אל קירות הלב, שנאלצנו בנסיבות שונות להיפרד מעמו והלכנו אל ארץ מרחקים, וכמהים אנו לחזור ולשוב אחורה לאותם ימים רוויי אהבת ידידות.

געגוע אל העתיד, הוא כאשר הגיעה לנו במחוז ריחוקנו ידיעה נאמנה, מרנינה וממיסת לב, שהידיד הלזה, לא זו בלבד שלא שכח אהבתו הקדומה, אלא לא פוסק לרגע מלטוות ולתכנן את היום שאחרי. את העידן בו נשוב מן המרחק שאז לא רק יחדש את אהבתנו אלא יעצימה ויכפילה עשרת מונים.

הגעגוע דנן... אבי- אבות כל געגועים שבעולם... הגעגוע לאבינו שבשמים. חובק בתוכו ב' מיני געגועים אלו גם יחד.

געגוע אל העבר, אל האהבה הקדומה, העצומה והאדירה, ללא שיעור וללא מידה, אהבה שראשיתה באבות העולם, אלו השלשה שאודותם ומכוחם הבטיח לנו הקב"ה **"רק באבותיך חשק ד' לאהבה אותם ויבחר בזרעם אחריהם בכם מכל העמים כיום הזה"** (דברים י', ט"ו). אהבה שלווה אותנו במצרים עת פרסם הקב"ה קבל עם ועולם באותות ומופתים כי **"בני בכורי ישראל"**. אהבה הדדית שבאה לביטוי בהיותנו במדבר, עליה הבטיח לנו הקב"ה **"זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך"**, לכתך אחרי במדבר וגו'". אהבה שנכנסה אתנו לארץ המובטחת, אפפה אותנו מכל צד, עד אשר הגיע תוקף עוצמת ידידות האהבה בבנין בית המקדש, המקום אותו מתאר דוד המלך: **"מה ידידות משכנותיך"**.

בתקופה זו, בנין הבית בימי שלמה המלך, הגיעו אכן ישראל לפסגת קומתם הרוחנית ולמצבם הטוב ביותר מכל הבחינות. **"איש תחת גפנו ותחת תאנתו"**. ותמיד במקרא, כשיש תיאור על רוב טובה גשמית, מקופל בתוכו תיאור המצב הרוחני הנעלה (וכמו 'ארץ זבת חלב ודבש'). אף יושבי תבל השתאו לגודל מעלת ישראל ויחס ה' אליהם בזמן שלמה. מלכת שבא שנרעשה והגיעה ממרחק מבטאת זאת בדבריה: **"באהבת ד' את ישראל לעולם"**, וישימך למלך וגו'".

אכן כדבריה. אהבת ד' - - - לעולם!!!

בעונותינו, סרנו מן הדרך. פעמיים נחרב אותו 'בית ידידות משכנותינו', יצאנו לגלות, אך מלווים בהבטחה **"ואף גם זאת בהיותם בארץ אויביהם לא מאסתי ולא געלתי לכלותם להפר בריתי איתם"**.

ברית האהבה לא תופר. זו הבטחה אלוקית. אולם כל עוד שהמקום בו מתממשת האהבה, המקום בו היא באה לידי ביטוי, כל עוד הוא חרב, אנו נותרים עם הגעגוע העמוק אל העבר. עם הערגה והכמיהה - **"חדש ימינו כקדם"**.

איך? איך בכלל הגענו למצב הזה? איך הנחנו בצד אהבה כה גדולה ועצומה עד אין גבול ופנינו לחטוא בג' עברות בבית ראשון ובשנאת חנים בבית שני ובשאר חטאים שגרמו לחורבן? בוודאי השאור שבעיסה מעכב, בוודאי היצר הרע לא נח ועושה מלאכתו נאמנה, אך בכל זאת, למול כזו אהבה וידידות עליונה, איך יכולנו? איך פשוט איבדנו בידיים את משכן הידידות, את מעון האהבה, את מעוז החיבור בינינו לבין אבינו שבשמים?

הסבר לנפילותינו אלו, מצינו בדברי הגר"א (תיקו"ז קס"ה ע"ב ד"ה ואנא)

"בבית המקדש מחמת רוב החסד והשלוח מרדו, כמו שנאמר 'רכיבה על במתי ארץ ואכל, כל הפרשה שם, 'וישמן ישרון ויבעט' כו".

זו אפוא היתה סכלותנו. לא השכלנו להבין כי כל הטובה יעדה לחבר אותנו אליו ית' ואנו מרוב טוב עשינו את ההיפך, התרחקנו.

וכאן מזדקר החשש הגדול. אם-כן מה יהיה בעתיד? מה יש לנו כ"כ לצפות לבנין בית המקדש, ושמא שוב נחזור על טעות טראגית זו.

ממשיך הגר"א ומבאר:

"אבל בפורקנא בתרייתא, תהיה האהבה גדולה כל כך, עד ש'מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה'. ולכן יהיה זיווגא תדיר דלא פסיק, ובשפע תמיד, והאהבה לא יפסוק. וזהו הטעם שאינם יכולים לקבל רוב טובה, אבל כאשר האהבה גדולה, אינו מזיק רוב טובה".

פה כבר הגענו לגעגוע אל העתיד.

הקב"ה, רוקם כביכול וטווה תכנית אל היום שאחרי. תכנית שכולה חיבור אהבה שלא היה כדוגמתה ואשר לא תגמר ולא תפסק לרגע קט.

ולא. האהבה האלוקית א"א להשוותה ולדמותה לאהבת בני אנוש ולגעגועי קרוצי חומר. בן אנוש, גם כשאהבתו לזולתו בשיא עוצמתה, יש לו גבולות יכולת להעניק ולהרעיף אהבתו.

ברם האהבה האלוקית, נשגבה היא מכל רעיון, למעלה היא משכל אנוש. אין לה גבול ושיעור. בניגוד לבשר ודם, אצל הקב"ה אין 'בינוניות', אין 'קצת' ואין 'בערך'. כל מעלותיו הם בתכלית. אם הוא חכם, הוא חכם עד הסוף, אם הוא גיבור, קדוש, נורא, זה עד אין גבול ואין סוף.

ואם הוא אהוב...

אם הוא אהוב... הרי זו אהבה כל-כך עצומה ואין-סופית, שאין... אין מילים בעולם, לא היו בנמצא ולא יהיו מילים היכולות להכיל בתוכן ולתאר אפס קצהו של אהבה כבירה אדירה ונוראה זו. אהבה שכל אהבות שבעולם בטלות לה. אילו נצא ונקבץ את כל האהבות הקיימות על פני כל ארצות תבל ממזרח שמש עד מבואו ומיום שנברא העולם עד סוף כל הדורות, נכפילים במאה טריליון - אלף פעמים, לא נגענו אפילו בטיפה זעירה מן הים... ים האהבה הנוראה האצורה כביכול בלבו של הקב"ה, אותה הוא מתעתד להשפיע עלינו כשישוב לשכון עמנו בביתו הגדול.

וכי נוכל לחטוא אז? וכי ילד יכול להפר אפילו רצון קל של אביו בשעה שהוא מחובק בתוך ידי האב בחיבוק כ"כ אוהב? על-אחת-כמה-וכמה החיבוק האלוקי - **"זיווגא תדיר דלא פסיק, ובשפע תמיד, ואהבה לא יפסוק"** - שאמנם עומקים נשגבים בוודאי טמונים כאן, אך דבר אחד ברור, חיבור שכזה, אינו סתם חיבור בעלמא, אלא חיבור מתוך אלף אלפי חיבוקין הטוענים בקרבם משקל של ריבי רבבות טונות של אהבה עילאה.

כל החבילות-חבילות של אהבה זו, עומדות ומצפות, ממתינות אל הרגע המיוחל בו יגיעו אל יעודן - בבנין בית מקדשנו ותפארתנו.

בל נחשוב, הרי מי אנו ומה אנו בכלל, קטנים ושפלים, וכי אנו בכלל בפרשה הזו? טרודים אנו בבעיות היום-יום, חיים אנו בתוך התמודדויות, איך בכלל יכולים אנו לחשוב מחשבות 'גבוהות' על אהבה כה עצומה וחיבור כה נשגב ונורא עם הקב"ה.

נכון. אולם אל לנו לשכוח כי הקב"ה אשר הוא שבראנו ויצרנו חומר מן האדמה, הוא שידע יצרנו, הוא הוא גם מי שמועיד לנו יעוד כה אדיר זה. אם זו התכנית שלו עצמו ית', אנו אין לנו אלא לתת אמון מוחלט.

ללא כל ספק. אם נגביר את האמון, נשיב זאת אל לבנו, אל שכלנו והכרתנו, אם אכן כה ניחל ונצפה, כה נחלה פניו בתחינה ובקשה מתוך צימאון וכיסוף לרוות מדשן ביתו, אזי הקב"ה בחמלת אהבתו יתמלא רחמים עלינו, וכאב אוהב הרואה את ערגת בניו לשוב אל שולחנו, ישוב מהרה אל ביתו וישיבנו אל נחלת קדשו לשבוע משפע טובו ולהתעלס באהבתו הנצחית.